

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อุปปมาท — ความไม่ประมาท”

คำว่า **อุปปมาท** เป็นคำภาษาบาลี อ่านตามภาษาบาลีว่า อับ - ปะ - มา - ทะ แปลว่า **ความไม่ประมาท** ซึ่งได้แก่ **ขณะที่มีสติ เป็นกุศลจิต** มีความหมายที่ตรงกันข้ามกับความประมาท ดังข้อความจาก พระอภิธรรมปิฎก วิภังคปกรณ์ ว่า

“ความปล่อยจิตไป ความเพิ่มพูนการปล่อยจิตไปในกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต หรือในกามคุณ ๕ (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ) หรือ ความกระทำโดยไม่เคารพ ความกระทำโดยไม่ติดต่อก่อน ความกระทำไม่มั่นคง ความประพฤติด้อยหย่อน ความทอดทิ้งฉันทะ ความทอดทิ้งธุระ ความไม่เสงี่ยมให้มาก ความไม่ทำให้เจริญ ความไม่ทำให้มาก ความไม่ตั้งใจจริง ความไม่ประกอบเนื่อง ๆ ในการเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย, ความประมาทในการเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย ความประมาท กิริยาที่ประมาท สภาพที่ประมาท สภาพที่ประมาทอันใดมีลักษณะเช่นว่านี้ นี้เรียกว่า ความประมาท

ความไม่ประมาท ในการเจริญกุศลธรรมทั้งหลาย พึงทราบโดยนัยตรงกันข้ามกับลักษณะของ ความประมาท ว่าโดยย่อคือ **ขณะที่ไม่ปราศจากสติ** ชื่อว่า **ความไม่ประมาท**”

การได้เกิดมาเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะต้องเป็นผลของกุศลกรรมเท่านั้นจึงจะทำให้ได้มา เกิดเป็นมนุษย์ เมื่อเกิดมาแล้วสุดท้ายก็ต้องตายทุกคน ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้เลย ก่อนที่จะ มาเกิดในชาตินี้ ก็ไม่ทราบว่าจะมาจากไหน คือไม่ทราบว่าก่อนที่จะมาเกิดเป็นมนุษย์นี้ ชาติก่อนเกิดเป็น อะไรมา, ต่อจากนั้น **จะไปไหน** ก็ยังไม่ทราบ คือเมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว จะไปเกิดในที่ใด ภพภูมิใด ไม่สามารถจะทราบได้ เพราะขึ้นอยู่กับกรรมที่ได้กระทำแล้วเป็นสำคัญ ว่ากรรมใดจะให้ผลนำเกิด เป็นไป ตามเหตุปัจจัย, ที่แน่ ๆ ย่อม**ทราบว่า จะต้องตายอย่างแน่นอน** แต่ก็**ไม่ทราบว่า จะตายตอนไหน** กล่าวคือ จะตายตอนเช้า ตอนสาย ตอนบ่าย ตอนค่ำ ตอนกลางคืน ก็ไม่สามารถจะทราบได้ นี่ก็คือความจริง, ในแต่ละวัน ชีวิตของเราซึ่งเป็นผู้หนาแน่นไปด้วยกิเลส(ปฏิกูล) หมดไปกับการนอน การทำงาน การบริโภค การชำระล้างร่างกาย การเดินทาง เป็นต้น ถ้าหากว่าจะมีการฟังธรรม ศึกษาพระธรรมบ้าง เจริญกุศลประการต่าง ๆ เช่นให้ทานบ้าง รักษาศีลบ้าง เป็นต้น ระลึกรู้สภาพธรรมที่กำลังปรากฏบ้าง ก็เป็นเพียงเศษเสี้ยวของชีวิตเท่านั้นเอง

จะเห็นได้ว่าในแต่ละวัน กุศลจิตเกิดขึ้นน้อยมาก เทียบส่วนกับอกุศลจิตไม่ได้เลย ยิ่งถ้ามีความประมาท ในชีวิตแล้ว ก็ยังจะเกื้อหนุนต่อการที่จะทำให้อกุศลเกิดเพิ่มมากขึ้นไปอีก แต่ละคนเหลือเวลาอันอีกไม่มาก แล้วที่จะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ เพราะชีวิตสั้นมากจริง ๆ ควรที่จะได้พิจารณาอยู่เสมอเพื่อเป็นเครื่องเตือน ตนเองว่า **“เกิดมาแล้ว จะทำอะไรกับชีวิตที่สั้น ๆ นี้”** เพื่อความเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต ควรอย่างยิ่ง ที่จะให้เวลากับการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดสำหรับชีวิต และเป็นผู้ไม่ประมาทในการเจริญกุศลประการต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจะนำไปเพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง

แม้แต่พระสุตถายแห่งพระชนม์ชีพ พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้ายังตรัสเตือนพุทธ-บริษัทให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะความไม่ประมาทนำมาซึ่งกุศลธรรมทั้งปวง พระโอวาทที่ ประทานมาตลอด ๔๕ พรรษาแห่งการประกาศพระศาสนาของพระองค์ รวมลงในบท คือ ความไม่ประมาท จึงควรที่ทุกคนจะได้ศึกษาและน้อมประพฤติปฏิบัติตามเป็นอย่างยิ่ง.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]